

Internationale samenwerking wordt vervolgd met gewasprojecten voor

Naktuinbouw helpt China bij

China maakt vorderingen met het uitbouwen van een goed functionerend kwekers-rechtsysteem. Het krijgt daarbij deskundige ondersteuning van Naktuinbouw en Plantum. Momenteel loopt er een samenwerkingsproject rond Zantedeschia en sla, dat voorziet in training van Chinese experts en in kennisoverdracht, o.a. op lokale tuinbouwbeurzen. Carlo Randag van het in Zantedeschia gespecialiseerde veredelingsbedrijf Sande Breeding BV uit 't Zand hoopt dat zijn gewas nog dit jaar op de lijst komt van gewassen waarvoor in China kwekersrecht kan worden aangevraagd.

Specialist DUS-onderzoek Jan Kees Schipper in China voor een 'on-the-job'-training.

China lonkt

Met meer dan één miljard consumenten en een gestaag groeiende welvaart lijken de 'business opportunities' in China er schier onbegrensd. Een flink aantal Nederlandse verdelings- en vermeerderingsbedrijven betreedde deze omvangrijke markt al en exporteert zaden, bollen, knollen, stekken of andersoortig hoogwaardig uitgangsmateriaal naar de volksrepubliek. Een selecte groep heeft er joint ventures opgezet.

Anderen wachten met enig ongeduld af tot de gewassen waarin zij actief zijn door de Chinese autoriteiten op de officiële lijst worden geplaatst van

gewassen waarvoor kwekersrecht kan worden aangevraagd. Die lijst wordt gelukkig steeds langer.

Kwekersrecht

Een vertegenwoordiger van die laatste categorie is Sande Breeding BV uit 't Zand, dat zich toelegt op veredeling en vermeerdering van *Zantedeschia*. "Ons gewas staat nog niet op de lijst, maar daar wordt door Naktuinbouw, Plantum en de Chinese overheid nu wel hard aan gewerkt", vertelt directeur Carlo Randag. "Vorig jaar is een Chinese delegatie met hun Nederlandse begeleiders bij ons op bezoek geweest om kennis op te doen over

uitbreiding kwekersrecht

het product en onze werkwijze. Wij hebben toen uitgelegd dat ons businessmodel staat of valt met respect voor intellectueel eigendom. Veredelingsbedrijven kunnen hun werk alleen voortzetten als hun eigendom en zeggenschap over rassen erkenning krijgt en zij over het voortgebrachte uitgangsmateriaal een redelijke financiële vergoeding ontvangen. Dat is verankerd in nationaal en internationaal kwekersrecht. Met landen die het kwekersrecht niet erkennen of waar de naleving daarvan niet in orde is, doen wij in principe geen zaken. Dat zou de deur naar illegale vermeerdering wagenwijd open zetten.”

Geliefd product

Hoewel het bedrijf nog geen *Zantedeschia*-knollen in China afzet, laat het daar al wel uitgangsmateriaal produceren voor Nederland. Dat gebeurt in een modern weefselkweeklaboratorium. De jonge, steriele plantjes gaan vanuit China naar 't Zand, waar ze verder worden opgekweekt tot verkoopbaar materiaal voor planten- en bloemenkwekers. “Wij bedienen beide marktsegmenten”, licht de directeur toe. “De bloemeteelt speelt zich naast Nederland voornamelijk af in Afrika en Zuid-Amerika. De potcultuur vindt plaats in Noord-Europa en de Verenigde Staten. Zuid-Amerika en China zijn interessante opkomende markten.”

Volgens Randag zijn *Zantedeschia*'s in China erg geliefd. “Chinezen houden van dit soort planten. Ze hebben een exotisch karakter, staan heel lang in bloei en het kleurenpalet sluit goed aan op de smaak van de consument.

Carlo Randag:

“Ook in China zijn diverse veredelingsbedrijven actief. Die hebben net zo veel baat bij een deugdelijk kwekersrechtstelsel als wij en andere Nederlandse aanbieders.”

Ook in China zijn diverse veredelingsbedrijven actief. Die hebben net zo veel baat bij een deugdelijk kwekersrechtstelsel als wij en andere Nederlandse aanbieders. Ik denk dat we samen nog beter in staat zullen zijn om de Chinese consument te bedienen.”

Lange weg

In Nederland is het kwekersrecht een vanzelfsprekende zaak. Wereldwijd speelt ons land in plantenveredeling en uitgangsmateriaal een voorname rol. Het spant zich al decennia in om het kwekersrecht internationaal steviger op de kaart te zetten. Dankzij die inspanningen kon er in 1991 in UPOV verband een verdrag worden opgesteld, dat door tal van landen is bekrachtigd. China deed dat in 1999.

Sindsdien heeft China goede vorderingen gemaakt met het opzetten, professionaliseren en verbreden van het eigen kwekersrechtstelsel, stelt hoofd Rassenonderzoek Kees van Ettekov en van Naktuinbouw vast.

“Samen met Plantum en het Ministerie van Economische Zaken ondersteunen wij landen met het opzetten van dergelijke systemen”, zegt hij.

“De Topsector Tuinbouw & Uitgangsmaterialen heeft er veel baat bij dat wij op die manier markten beter toegankelijk maken. Met China werken we nu al jarenlang samen, hoofdzakelijk in de vorm van gewasspecifieke kwekersrechtprojecten.”

Zantedeschia en sla

In de beginperiode lag de nadruk wat meer op voedingsgewassen, omdat China daar begrijpelijkerwijs een hogere prioriteit aan toekende. Inmiddels staan er ook verschillende siergewassen op de lijst, zoals roos, tulp, anjer, *Clematis*, gladiool, *Phalaenopsis*, gerbera, lelie en chrysantheem. Het een-

jarige samenwerkingsproject dat momenteel loopt, is toegespitst op *Zantedeschia* en sla.

Van Ettekov: “Wanneer een bedrijf in een land kwekersrecht aanvraagt voor een bepaald ras, moeten de autoriteiten dat ras eerst onderzoeken, onder andere op onderscheidbaarheid (distinctness), uniformiteit (uniformity) en stabiliteit (stability). De wijze waarop dat zogenaamde DUS-onderzoek wordt uitgevoerd, luistert nauw en kan van gewas tot gewas verschillen. Wij hebben de kennis en de juiste middelen in huis om andere landen daarbij te ondersteunen. Daarbij weten we ons ook gesteund door het Nederlandse bedrijfsleven en de Nederlandse overheid.”

Partners for International Business

Carlo Randag ondertekent dat. Samen met een aantal collega-vermeerderders is hij namens Plantum betrokken bij het ‘PIB-project’ in China, dat staat voor Partners in International Business. “Wij voorzien Plantum, Naktuinbouw en EZ vooral van praktische input, die deze genoemde instanties op hun beurt meenemen in het overleg met de Chinese autoriteiten. Het gaat daarbij niet alleen om het kwekersrecht, maar ook om andere belangen. Zoals het harmoniseren van vestigingseisen en ruimere mogelijkheden voor het uitwisselen van biodiversiteit.”

Tijdrovende procedure

Hoe het Chinese kwekersrechtstelsel voor *Zantedeschia* er uiteindelijk tot in detail uit komt te zien weten Randag en Van Ettekov nog niet, maar dat het er komt lijkt slechts een kwestie van tijd. “Wat ons betreft zou het zelfs dit jaar nog op de lijst kunnen komen, maar dat beslissen de Chinese autoriteiten ter plaatse”, aldus het hoofd Rassenonderzoek van Naktuinbouw. “Het voornaamste is dat het systeem goed in elkaar zit en dat de autoriteiten klaar zijn om het systeem in praktijk te brengen, inclusief de controle en handhaving. Zodra China het gewas op de lijst plaatst, kunnen Nederlandse vermeerderders van *Zantedeschia* hun kwekersrecht aanvragen indienen.”

Randag hoopt dat de autoriteiten blijken te geven van voortvarendheid. “In de Europese Unie duurt zo’n aanvraag lang. Het begint uiteraard met het selecteren van kandidaatrassen op ons bedrijf. Vervolgens dienen we bij het CPVO digitaal een aanvraag in om deze te beoordelen. Daarbij kunnen we aangeven welk onderzoeksstation onze voorkeur heeft. Dat is in ons geval Naktuinbouw. Enerzijds omdat deze organisatie uitermate deskundig is, anderzijds omdat het de meest praktische oplossing is in termen van communicatie en geografische afstand.” In Roelofarendsveen plant Naktuinbouw vervolgens een monster met

knollen op en beoordeeld deze op DUS-criteria. CPVO in Angers beoordeelt de uitkomsten van het onderzoek. “In de meeste gevallen duurt het dan nog meer dan een jaar voor het rapport is beoordeeld en we uitsluitel krijgen”, vervolgt de directeur van Sande Breeding. “Dat zou naar mijn idee best wat sneller kunnen. Hoe eerder we een ras op de markt kunnen brengen, des te beter dat is. Het kan zomaar een seizoen schelen.”

Eindfase

Van Ettehoven en de projectpartners bij Plantum zijn klaar om de Chinese experts volgens een speciaal programma te trainen. “Binnenkort verwachten we een groep Chinese cursisten in Nederland, die dan helemaal worden

bijgespijkerd over kwekersrecht in het algemeen en sla en *Zantedeschia* in het bijzonder. De eerste week staat in het teken van DUS-onderzoek. In de tweede week bezoeken we de Raad voor plantenrassen en diverse bedrijven. Kort daarna verwacht ik dat de Chinese overheid sla en *Zantedeschia* op de kwekersrechtlijst plaatst.”

In het kader van bredere bewustwording omvat het lopende project ook seminars over kwekersrecht op twee tuinbouwbeurzen in China. “Respect voor intellectueel eigendom is in China nog geen gemeengoed”, licht Van Ettehoven toe. “Dat is ook niet erg verwonderlijk in een land dat tot 1990 geen persoonlijk eigendom erkende. Met voorlichting aan boeren en tuinders over het nut en de noodzaak van kwekersrecht maken we het de Chinese overheid gemakkelijker om kwekersrecht met succes te implementeren en te verbreden. Daar werken Plantum en wij heel graag aan mee.”

Nazorg

Ook tijdens het implementatietraject levert Naktuinbouw in China nog enige tijd ondersteuning. “Bij de praktische invoering van dergelijke systemen zijn er altijd wat kinderziektes te overwinnen”, aldus Van Ettehoven. “Mensen moeten er nog mee leren werken en het opbouwen van ervaring kost tijd. Voor gewassen die al langere tijd op de lijst staan, dragen we nog regelmatig verbeterpunten aan. Dat geldt overigens voor meerdere landen. Plantum en individuele bedrijven attenderen ons trouw op problemen, zoals lange wachttijden of ondoorzichtige procedures. Waar mogelijk benutten wij ons internationale netwerk om plooiën glad te strijken en de toegankelijkheid van markten structureel te verbeteren.”

De lange mars

Vanuit het Nederlandse bedrijfsleven is er veel belangstelling voor de projecten van Naktuinbouw in China. Het eerste project in China (2007) was gericht op het overdragen van technische kennis en het stroomlijnen van procedures om de kwaliteit en efficiëntie van het kwekersrechtonderzoek te verbeteren. Het werd gefinancierd door de EVD en het Chinese Ministerie van Landbouw. Een groot aantal Chinese kwekersrechtonderzoekers is bijgeschoold en getraind, in Nederland en ‘on-the-job’ in China. Na een vergelijking van het systeem in China met dat in Nederland en de EU zijn verbeteringsvoorstellen gedaan. Beter onderzoeksmethoden en procedures maken het gemakkelijker om gewassen voor kwekersrecht open te stellen, waardoor het voor Nederlandse bedrijven eenvoudiger wordt om kwekersrecht aan te vragen in China. De Chinese overheid en de deelnemers waren zo enthousiast over dit project, dat er in 2009 een vervolg op kwam. Hierin werd onder andere ingezoomd op het DUS-onderzoek.

Doorbraak

De hiervoor genoemde projecten in China worden door velen gezien als een doorbraak. Het land had van oudsher de naam het niet zo nauw te nemen met het internationale kwekersrecht. Dat kwam wellicht meer voort uit geringe interesse dan uit kwade opzet. Het was niet alleen lastig en tijdrovend om rassen in China te registreren, maar bovendien werd er in het hele land op grote schaal uitgangsmateriaal vermeerderd, zonder daarvoor de gebruikelijke licenties te betalen. Sinds de Chinese overheid de agrarische productie ten behoeve van binnenlandse consumptie en export stimuleert en het land meer hoogwaardige tuinbouwproducten teelt, is de mentaliteit verbeterd.